

УДК 657

Будівський Назар

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
**УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО
ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Budivskyi Nazar

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
**MANAGEMENT ACCOUNTING AT THE ENTERPRISE AND WAYS OF ITS
IMPROVEMENT**

Глобалізація світової економіки, яка характеризується різким посиленням конкуренції, швидким старінням унікальних продуктів та технологій, виявляє все більший вплив на функціонування сучасних підприємств України. Ці тенденції змушують їх здійснювати перебудову своєї діяльності, інтенсивно розвиватися та впроваджувати нові інформаційні технології. Проникнення комунікаційних технологій сприяють розвитку глобальної конкуренції, де швидкі зміни відбуваються постійно, а інновації стають більш важливими ніж масові продукти. В цих умовах організація ефективного обліку стає першочерговим завданням сучасних компаній.

Організація обліку потребує системного підходу. При цьому обов'язковим є дотримання таких принципів: цілісності, всебічності, системоутворювальних відносин, динамічності, субординації та випереджувальних відносин, а також адаптивності, паралелізму, ритмічності, безперервності та пропорційності.

Організація обліку на підприємствах – це система методів, способів і заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток. Облік на підприємствах полягає в цілеспрямованому впорядкуванні та вдосконаленні механізму, структури та процесів обліку. Впорядкування системи обліку означає організацію цієї системи, зокрема її функціонування в часі та просторі.

Бухгалтерський фінансовий облік – це такий облік, у якому за рівних умов господарювання, що надаються всім суб'єктам ринку, держава (муніципалітет) законодавчо встановлює єдині правила ведення обліку; єдині принципи побудови та організації оцінювання майнових об'єктів (ресурсів, цінностей), визначення права власності; методику обліку затрат і доходів, собівартості готової продукції (виробів, послуг та робіт), а також порядок визначення фінансових результатів і складання фінансової звітності.

Потреба в управлінському обліку пов'язана з тим, що фінансовий облік не може повною мірою своєчасно надати керівництву в необхідну управлінську інформацію. Він швидше орієнтується на зовнішніх користувачів звітності та власників компанії, яким в першу чергу цікаве отримання загальних фінансових результатів, фінансовим станом на певну дату. Фінансовий облік надає дані про факти, господарські операції, які вже сталися і на які вплинути вже не має можливості.

Управлінський облік організовується виходячи з цілей і завдань керуючих, ніяк не регламентується державою, служить лише інтересам підприємства, в чому і полягає його перевага перед фінансовим обліком. Загальні принципи даного обліку зводяться до того, щоб максимально забезпечити керівництво корисною інформацією. Управлінський облік в більшій мірі заснований на логіці і досвіді або на загальній прийнятності. У цьому сенсі можна говорити про децентралізацію управлінського обліку, а також про його конфіденційність.

Управлінський облік – це самостійний напрям бухгалтерського обліку, що забезпечує управлінський апарат підприємства інформацією, необхідної для оперативного управління, що представляє собою інформаційно-обчислювальну

систему, що об'єднує сукупність форм і методів планування, обліку, контролю та аналізу, спрямовану на формування альтернативних варіантів функціонування підприємства і призначену для інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Усі сучасні підприємства не можуть ефективно функціонувати без достатнього рівня інформаційного забезпечення. Формування та надання такої інформації є основним завданням управлінського обліку, а основні його функції пов'язані з формуванням інформаційних потоків, розробкою та впровадженням систем для обміну інформацією.

Формалізувати всі робочі процеси – непросте завдання, яке вирішується за допомогою регламентованих процесів співробітниками компанії, цим самим зменшується кількість помилок, робота фірми пришвидшується, а результати праці в свою чергу стають більш прогнозованими. Якщо внаслідок виконаних процесів вимальовується чітка картина справ у компанії, то керівникам набагато легше виявляти слабкі місця в роботі і направляти зусилля співробітників в потрібне русло.

Підсумовуючи вище наведене, можна виділити основні принципи управлінського обліку:

- наявність єдиної бази даних, що дозволяє в будь-який момент отримати всю необхідну інформацію;
- безперервний аналіз інформації і формування відповідних рішень;
- застосування всіх можливих способів взаємодії та внутрішнього контролю.

Оскільки основним джерелом інформації є облікова система, то питання удосконалення методів та прийомів збирання, сегментації та узагальнення у потрібних розрізах управлінської інформації стає першочерговим.

Розвиток технологій та інформаційних систем дозволило автоматизувати процес обробки інформації, що в свою чергу дало поштовх для впровадження інформаційних технологій для організації управлінського обліку. Сукупність інформаційних ресурсів (як технічних, так і програмних) забезпечують збір, обробку та збереження інформації.

Інформаційні системи – це системи, які виконують збереження і обробку інформації про деякі проблемні області. Термін інформаційні системи застосовують в основному до автоматизованих систем обробки інформації, які базуються на використанні комп'ютерів і програмного забезпечення [3].

Необхідність в таких системах управління виникає під впливом тенденцій, що панують в світовому бізнесі: збільшення конкуренції, зниження лояльності клієнтів, розвиток ІТ - технологій, поширення Інтернету. Програмний продукт - інструмент, який буде підтримувати вже існуючі механізми та процеси, і розвиватиметься разом з компанією.

Конкурентні компанії повинні відповідати багатьом вимогам. Це, зокрема, впровадження систем підтримки прийняття рішень та автоматизованої інформаційно-керуючої системи управлінського обліку. На підставі роботи цих систем можна виробити різні підходи і рішення для рентабельної діяльності компанії.

Ефективне управління і облік робочого часу мають позитивний вплив на всі бізнес-процеси компанії. Одним із найбільш дієвих способів оптимізації управління підприємства є автоматизація. Вона надає безліч переваг і покращень в процесах обліку, аналітики та прийнятті рішень, у порівнянні з ручним збором даних для аналізу та планування. Автоматизована система обліку забезпечує необхідними інструментами для управління документообігом компанії, які включають в себе засоби автоматичного шаблонного формування документів, підготовки друкованих форм документів, можливість швидкого пошуку документів в системі, ведення електронної бази

документів, дозволяє співробітникам компанії не тільки фіксувати використання робочого часу, але і планувати завантаженість на майбутні періоди та багато іншого.

За допомогою автоматизованої системи управлінського обліку організується ефективна взаємодія та обмін інформацією в компанії, що запобігає втраті важливої інформації. В компанії синхронізуються дії персоналу, контролюється виконання функціональних обов'язків співробітників, організується автоматичний розподіл завдань між працівниками різних підрозділів організації виходячи з діючих бізнес-процесів.

Комплексне рішення дозволить охопити основні контури управління та обліку, а також забезпечить збільшення продуктивності праці всіх служб підприємства та покращити процеси взаємодії підрозділів, дозволить організувати єдину інформаційну систему для управління різними аспектами діяльності підприємства.

Комплексне управління підприємством це:

- Управління операційною діяльністю
- Система планування
- Управління персоналом і розрахунок заробітної плати
- Управління виробництвом
- Управління витратами й розрахунок собівартості
- Управління продажами та відносинами з клієнтами
- Управління закупівлями
- Управління складом і запасами
- Бюджетування
- Моніторинг та аналіз показників діяльності підприємства
- Визначення фінансового результату та управління напрямками діяльності підприємства
- Казначейство
- Регламентований облік

Таким чином, запровадження автоматизованої системи управлінського обліку дає можливість керівнику оперативно управляти підприємством, швидко адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх змін, формувати відповідні рішення, що впливають на економічну ефективність, рентабельність підприємства в умовах конкурентного середовища.

Список використаних джерел:

1. Королюк Т.М., Співак С.М., Ратинський В.В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 6 (85). С. 88-96.
2. Королюк Т., Хомин П., Співак С. Особливості організації управлінського обліку в системі контролінгу. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4 (83). С. 71-77.
3. Системи підтримки прийняття рішень: навч. посібник / О.І. Пушкар, В.М. Гіковатий, О.С. Євсєєв, Л.В. Потрашкова; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.І. Пушкар. Харків: ВД "ІЖЕК", 2006. 304 с.
4. Шведа Н.М., Краузе О.І. Електронна комерція: сучасний стан та стратегії розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічна наука». 2024. Вип. 2 (82). URL: <https://www.inter-nauka.com/archive/archive-of-issues-ekonomika>
<https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-2-963>